

Sygn. akt: WO 9/16

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Błuś (przewodniczący)

SSN Marian Buliński

SSN Andrzej Tomczyk (sprawozdawca)

Protokolant : Marcin Szlaga

w sprawie C.B. skazanego z art. 24 § 1 w zw. z art. 90 kkWP, po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na posiedzeniu, bez udziału stron, w dniu 28 listopada 2016 r., sprawy w przedmiocie wznowienia postępowania karnego z urzędu (art. 542 § 3 k.p.k.)

p o s t a n o w i ł

nie wznawiać postępowania.

UZASADNIENIE

W dniu 7 września 2016r. do Wojskowego Sądu Okręgowego w [...] wpłynął wniosek C.B. o „przeprowadzenie procesu sądowego” w sprawie zakończonej wyrokiem Wojskowego Sądu Okręgowego II w [...] z dnia 7 września 1953r.

Postanowieniem z dnia 19 października 2016r. Wojskowy Sąd Okręgowy w [...], przyjmując, że wniosek ten dotyczy wznowienia postępowania na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 673 k.p.k., uznał się niewłaściwym do rozpoznania sprawy i wniosek C.B. przekazał do rozpoznania Sądowi Najwyższemu – Izbie Wojskowej. W wyniku tego C. B. pismem z dnia 31 października 2016 r. zwrócił się do Sądu

Najwyższego „o wznowienie procesu sądowego” w sprawie zakończonej wyrokiem Wojskowego Sądu Okręgowego II w [...] z dnia 7 września 1953 r. (sygn. akt So .../53). W piśmie tym, nie wskazując żadnej z podstaw wznowienia postępowania karnego, wniósł „...o przeprowadzenie procesu sądowego, na którym został by oczyszczony z zarzutu <<zdrady stanu >> oraz dezercji z Ludowego Wojska Polskiego” i wymienił metody stosowane wobec niego w śledztwie przez Informację Wojskową i Prokuraturę Wojskową w [...] w 1953 r.

W zaistniałej sytuacji zarządzeniem z dnia 9 listopada 2016r. Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Wojskowej skierował sprawę na posiedzenie, w trybie art. 542 § 3 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Analiza akt wykazała, że w sprawie zakończonej wyrokiem Wojskowego Sądu Okręgowego II w [...] z dnia 7 września 1953r., sąd nie był należycie obsadzony. Zgodnie bowiem z treścią art. 18 dekretu PKWN z dnia 23 września 1944r. Prawo o ustroju Sądów Wojskowych i Prokuratury Wojskowej (Dz.U. Nr 6, poz. 29; zwany dalej: dekretem) sądy wojskowe powinny orzekać w składzie przewodniczącego i dwóch sędziów lub ławników. Tymczasem Wojskowy Sąd Okręgowy II w [...] rozpoznał niniejszą sprawę w składzie: przewodniczący, sędzia i ławnik.

Taki skład sądu wojskowego był konsekwencją stosowanej w tamtym okresie wykładni art. 18 dekretu. Prezentowano bowiem stanowisko, że treść tego unormowania daje podstawę do przyjęcia, iż w wypadku udziału ławników w kompletach orzekających możliwe są dwa rozwiązania dotyczące składu sądu: jedno, w którym przeważa udział ławników (jeden sędzia przewodniczący i dwóch ławników), bądź też drugie, w którym przeważają sędziowie zawodowi (sędzia przewodniczący, sędzia wotujący, ławnik). Tego rodzaju interpretacja art. 18 dekretu obowiązywała w sądownictwie wojskowym przez długi okres (por.: J. Polan-Haraschin, S. Janikowski, Ławnicy w sądownictwie wojskowym, WPP 1946, Nr 4, s. 184 – 188; S. Guzy, R. Pierchlewski, O ławnikach w sądach wojskowych, WPP 1962, Nr 3, s. 351 - 359). Przedstawiona wykładnia tej regulacji nie była poprawna. Z treści art. 18 dekretu wynikają, zdaniem Sądu Najwyższego, tylko dwie możliwości składu sądu wojskowego: sąd wojskowy mógł orzekać w składzie

przewodniczącego (którym był zawsze sędzia wojskowy) i dwóch sędziów, bądź przewodniczącego i dwóch ławników. Należy więc uznać, że kończący postępowanie w sprawie C.B. wyrok został wydany przez sąd nienależycie obsadzony.

Rzecz jednak w tym, że w stanie prawnym obowiązującym w dacie wydawania wyroku przez Wojskowy Sąd Okręgowy II w [...] (7 września 1953r.) naruszenie przepisów postępowania regulujących skład sądu nie stanowiło bezwzględnej przesłanki odwoławczej, skutkującej uchyleniem zaskarżonego wyroku, tak jak na gruncie Kodeksu postępowania karnego z 1969 r. (art. 388), czy też aktualnie obowiązującego porządku prawnego (art. 439 § 1 k.p.k.), a jedynie względny powód odwoławczy.

W dacie wydania zaskarżonego wyroku obowiązywał dekret z dnia 23 czerwca 1945r. Kodeks Wojskowego Postępowania Karnego (Dz.U. Nr 36, poz. 216), który nie przewidywał bezwzględnych przesłanek odwoławczych, a nienależyta obsada sądu, w myśl art. 270 lit. b tego Kodeksu, mogła być rozpatrywana tylko jako „pogwałcenie przepisów postępowania, o ile mogły mieć wpływ na wyrok”, a zatem jako względny powód odwoławczy. Zdaniem Sądu Najwyższego orzekającego w niniejszym składzie, nie jest więc możliwe potraktowanie omawianego naruszenia prawa procesowego jako uchybienia wskazanego w art. 439 § 1 k.p.k., ponieważ uchybienie to powinno być oceniane według stanu prawnego obowiązującego w czasie jego popełnienia (zob. np.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2003r., V KK 174/03, Lex nr 82303; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2004r., II KK 234/04, OSNwSK 2004, z. 1, poz. 2020; odmiennie zob. np.: wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 10 stycznia 1997r., WO 76/96, niepubl.; 28 stycznia 1997r., WO 78/96, niepubl.; 15 lipca 1997r., WO 12/97, niepubl.; 28 października 1997r., WO 16/97, niepubl.; 7 maja 1998r., WO 17/97, niepubl.; 23 stycznia 1998r., WO 20/97, niepubl.; 5 sierpnia 1998r., WO 12/98, niepubl.). Tym samym nie ma możliwości wznowienia postępowania na podstawie art. 542 § 3 k.p.k.

Trzeba jednak zaznaczyć, że zaistniała sytuacja procesowa nie wyklucza ewentualności wzruszenia zaskarżonego wyroku przez próbę skorzystania z innego nadzwyczajnego środka zaskarżenia, tj. kasacji. Wnieść ją może (na prośbę

wnioskodawcy) jeden z podmiotów wskazanych w art. 521 § 1 k.p.k.: Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny lub Rzecznik Praw Obywatelskich, a w zw. z art. 672a k.p.k. – również Zastępca Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych, bowiem naruszenie art. 18 dekretu PKWN z dnia 23 września 1944r. Prawo o ustroju Sądów Wojskowych i Prokuratury Wojskowej wskutek rozpoznania sprawy C.B. przez Wojskowy Sąd Okręgowy II w [...] w nienależytym składzie wydaje się być oczywiste.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak na wstępie.

kc